

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk
x

Datum maart 2019
Onderwerp vervolgstappen bevallen onder pseudoniem

In antwoord op Kamervragen van het lid Bergkamp (D66) van 22 januari 2019 over bevallen onder pseudoniem, heb ik aangegeven nader in overleg te treden met de betrokken partijen en uw Kamer hierover te informeren.¹ Hierbij doe ik verslag van deze gesprekken en schets ik de laatste stand van zaken.

Inleiding

Mijn inzet is tweeledig. Ik wil voorkomen dat een ongewenst zwangere vrouw anoniem afstand doet van haar kind, dat het recht heeft om te weten van wie het afstamt en ik wil ook voorkomen dat een kind door de moeder in een hulpeloze toestand wordt achtergelaten omdat de moeder haar identiteit – om welke reden dan ook - verborgen wil houden.

Met de betrokken partijen zijn de mogelijke oplossingsrichtingen verkend.

Deze zien in de eerste plaats op het versterken van de procedure voor bevallen onder geheimhouding. Daarin zijn de afstammingsgegevens waar het kind recht op heeft, altijd beschikbaar. Het uitgangspunt hierbij is dat hoe beter de procedure geregeld kan worden, hoe meer vrouwen naar verwachting ervoor zullen kiezen om hun gegevens te laten registreren op de geboorteakte.

In de tweede plaats is gesproken over oplossingsrichtingen voor die vrouwen van wie wordt aangenomen dat zij (ook dan) niet bereid zullen zijn om zich bekend te maken en daarom mogelijk noodzakelijke zorg zullen mijden of hun kind in hulpeloze toestand zullen achterlaten. Daarbij is verkend of een andere vorm van benadering van deze vrouwen, gekoppeld aan een andere wijze van opslaan van hun gegevens, hen kan stimuleren om toch contact te leggen met de hulpverlening. Ook in dat geval blijft het de inzet om te voorkomen dat de moeder voor haar kind onbekend blijft.

Bevallen onder geheimhouding

Als een vrouw bevalt onder geheimhouding, worden haar gegevens opgenomen op de geboorteakte van het kind. Vervolgens worden de gegevens overgenomen in de Basisregistratie Personen (BRP) en verstrekt aan de (overheids)instanties die daar recht op hebben.

¹ Fiom, Siriz, Stichting Beschermde Wieg (SBW), Raad voor de Kinderbescherming, Openbaar Ministerie, VNG, de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB), de ziekenhuizen met een vondelingenkamer, de ministeries van VWS en BZK.

Uit de verkenning is gebleken dat geen volledige garantie kan worden gegeven dat de gegevens van de moeder altijd geheim blijven, omdat deze gegevens verstrekt (kunnen) worden aan de instanties die daarop recht hebben. Dit geldt in het bijzonder voor de Basisregistratie Personen (BRP), waarvan het doel en de opzet gericht zijn om overheidsorganen (en daartoe geautoriseerde derden) te voorzien van de daarin opgenomen persoonsgegevens die zij nodig hebben voor de vervulling van hun taken. De technische inrichting van de systemen van de BRP is daarop gebouwd. Dit betekent dat de geheimhouding uiteindelijk dient te worden gewaarborgd door de instanties die de gegevens uit de BRP ontvangen. Daartoe worden individuele geheimhoudingsafspraken gemaakt met de betrokken gebruikers van de BRP. In de praktijk blijkt hier echter, zij het tot nu toe bij hoge uitzondering, wel eens iets mis te gaan zodat geheimhouding niet voor de volle honderd procent kan worden gegarandeerd.

Datum**Ons kenmerk**

x

Praktische regelen van de facto bevallen onder pseudoniem

Voorkomen moet worden dat vrouwen hun kind in hulpeloze toestand achterlaten. We hebben verkend hoe de hulpverlening deze vrouwen toch kan bereiken. Onze aanname is dat Fiom, Siriz en Stichting Beschermd Wieg (SBW) met de vondelingenkamers gezamenlijk een adequaat hulpaanbod hebben, omdat zij vrouwen bereiken in verschillende omstandigheden

Fiom en Siriz hebben vooral te maken met vrouwen die doorverwezen worden vanuit de hulpverlening, huisarts of het ziekenhuis. De vrouwen die contact zoeken met SBW, willen liever helemaal geen bemoeienis vanuit de hulpverlening. Reden waarom vrouwen toch SBW benaderen, is dat SBW een verdergaande vorm van geheimhouding biedt. Door in haar communicatie-uitingen de mogelijkheid om anoniem te bevallen niet uit te sluiten, tracht SBW die vrouwen over de streep te trekken die anders iedere vorm van hulp zouden mijden. Als een vrouw zich meldt, is de hulpverlening vanuit SBW erop gericht om de vrouw te bewegen alsnog de zorg voor haar kind op zich te nemen of in ieder geval in te stemmen met achterlating van gegevens over haar identiteit. Als de vrouw niet voor haar kind kan of wil zorgen, kunnen haar gegevens met haar instemming worden bewaard bij een notaris zodat de toegang op termijn voor het kind verzekerd is. De gegevens van de moeder worden dan niet in de geboorteakte van het kind opgenomen. De notaris is bekend bij SBW, bij de Raad voor de Kinderbescherming en bij de pleegouders van het kind. De afstammingsgegevens zijn in ieder geval raadpleegbaar voor het kind vanaf de leeftijd van 16 jaar. Fiom en Siriz willen ook graag deze optie aanbieden aan vrouwen die wel hun gegevens willen achterlaten, maar deze niet in de geboorteakte willen laten opnemen. Ik ga deze optie verder onderzoeken.

Een andere optie die ik wil openhouden is dat de gegevens van de moeder in een apart (overheids)register worden opgeslagen. Daarbij wordt gekeken naar de mogelijkheid om aan te sluiten bij een bestaand register en naar de mogelijkheid om een nieuw register in te voeren. Deze vorm van registratie van overheidswege zou dan in de plaats kunnen komen van de bewaring van de gegevens van de moeder door een notaris.

In het uiterste geval heeft de moeder de mogelijkheid om geen enkel gegeven achter te laten. In dat geval biedt SBW de moeder de mogelijkheid om het kind anoniem achter te laten in een speciaal daarvoor ingerichte vondelingenkamer in een ziekenhuis. De ziekenhuizen hebben protocollen voor het gebruik van de

vondelingenkamer. Die houden in dat er in alle omstandigheden meteen tot actie wordt overgegaan zodra een kind wordt achtergelaten. Het kind krijgt direct zorg. De zorgvuldige handelwijze van de ziekenhuizen voorkomt dat er sprake is van "te vondeling leggen" en met name van het hulpeloos achterlaten van een kind.

Portefeuille Jeugd

Datum

Ons kenmerk

X

Strafrechtelijke invalshoek

Vanuit strafrechtelijk oogpunt kan er bij deze problematiek sprake zijn van twee strafrechtelijke feiten, namelijk "te vondeling leggen" (art. 256, eerste lid, Wetboek van Strafrecht) en "verduistering van staat" (art. 236, eerste lid, Wetboek van Strafrecht). Alle drie de hulpverleningsinstanties achten het van groot belang dat vrouwen tijdens hun zwangerschap en bij de bevalling medische begeleiding kunnen inroepen en krijgen. Dat kan in elk geval in de ziekenhuizen die een vondelingenkamer hebben. Er wordt daarom naar gestreefd om in een zo vroeg mogelijk stadium van de zwangerschap contact te leggen met de vrouwen in kwestie. Als de vrouwen in het ziekenhuis bevallen en afstand doen van het kind, blijft het kind daar tot het door tussenkomst van de Raad voor de Kinderbescherming wordt overgedragen aan een pleeggezin. Als een vrouw elders bevalt, kan zij het kind in het ziekenhuis achterlaten. De vondelingenkamer heeft een aantal beveiligingsvoorzieningen waardoor de medewerkers van het ziekenhuis direct weten wanneer een kind wordt achtergelaten en er meteen zorg geboden wordt aan het kind. Onder deze omstandigheden lijkt geen sprake te kunnen zijn van "te vondeling leggen". Dan gaat het om een eenzijdige handeling waarmee een kind hulpeloos wordt achtergelaten. In de vondelingenkamer is er onmiddellijk opvang en zorg voor het kind, waardoor er niet kan worden gesproken van "hulpeloos achterlaten".

Als vrouwen onder geen beding hun gegevens willen achterlaten, is er sprake van verduistering van staat. De afstamming van het kind wordt immers daarmee onzeker gemaakt. Dit betekent dat onder omstandigheden hulpverleners en ziekenhuizen medeplichtig zouden kunnen zijn aan verduistering van staat. Hierbij moet worden aangetekend dat SBW in de afgelopen vijf jaar slechts één keer heeft meegemaakt dat een vrouw geen enkel gegeven van zichzelf wilde achterlaten.

Voor het Openbaar Ministerie (OM) geldt dat strafrechtelijke vervolging voor (medeplichtigheid aan) verduistering van staat pas mogelijk is, nadat er een civiele procedure over inroeping of betwisting van staat is gevoerd en de civiele rechter daarin een eindbeslissing heeft gegeven.

De ervaring leert dat civiele procedures over de staat van een persoon slechts zelden worden gevoerd.

Als er een civiele procedure heeft plaatsgevonden waarin een eindbeslissing over de staat van de persoon in kwestie is gegeven door de rechter, laat dat onverlet dat het OM op grond van het opportuniteitsbeginsel kan bepalen of strafrechtelijke vervolging in dat specifieke geval al dan niet geïndiceerd is. Bij die afweging zal de zorgvuldigheid waarmee de hulpverlening heeft plaatsgevonden een rol kunnen spelen.

Conclusie en vervolgstappen

Mijn beleid is erop gericht om zoveel mogelijk te voorkomen dat kinderen te vondeling worden gelegd en dat moeders zich genoodzaakt voelen om (anoniem) afstand te doen van hun kind. Voor de groep vrouwen die niet bereid is om hun gegevens te delen, is naar mijn oordeel een voldoende hulpaanbod in Nederland beschikbaar. De komende tijd gaan we bezien hoe de werkwijze van SBW, Fiom

en Siriz nog beter kan worden vormgegeven, zodat vrouwen niet meer genoodzaakt zijn om hun kind in hulpeloze toestand achter te laten en de afstammingsgegevens beschikbaar blijven.

Portefeuille Jeugd

Datum

Ons kenmerk

x

Minister voor Rechtsbescherming

Sander Dekker